

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Eica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugo), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Băndăna”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală” (Dej), „Berzovia”, „Bihoreană”, „Bistrițana”, „Boșana”, „Brădetul”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstrare”, (Mercurea), „Cassa de păstrare” (reuniune), (Săliște), „Câmpiană”, „Ciarovana”, „Chiorana”, „Codreana”, „Comuna”, „Corădiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiereana”, „Doina”, „Economia”, (Cohalm), „Econumul”, „Făgețana”, „Frâșietatea”, „Furnica”, „Geogeană”, „Grănișterul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Iulia”, „Jiana”, „Lipovana”, „Lucașăru”, „Lugoșana”, „Mercur”, „Mielul”, „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Piatra”, „Plugarul”, (Cacova), „Poporul”, „Porumbăceana”, „Progresul”, „Racoșana”, „Reuniunea de împrumut și păstrare”, (Ilova-mare), „Răureana”, „Săcana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săseș), „Seldgeana”, „Sentinela”, „Sercediana”, „Silvama”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Tărnăveana”, „Tibleșana”, „Timșana”, „Tovărășia agricolă”, (Sebeșul-săseș), „Ulpiana”, „Vatra”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana”, „Zidneana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Un act istoric.

Am calificat de *act istoric* circularul arhiepiscopesc publicat în numărul nostru precedent:

nu pentru promisiunile *nerealizabile*, ce — folosindu-ne de termenul cel mai domol posibil — cu multă naivitate se fac în acel circular;

nici pentru asemănarea, ce se face cu privire la *mențiunea culturală*, între banca „Lumina”, care la primul loc are să dea acționarilor o *dividendă* de 5%, iar după timp va aduce și mai mult* și între însoțirea pur politico-culturală maghiară „Kulturregylet”, care dispune deja de milioane cu mențiunea, ca să se administreze aproape fără spese și întreg venitul ei să se folosească spre scopuri culturale — fiind eschisă orice îndreptățire la dividendă;

ci pentru *sfaturile*, ce le dă *Capul bisericii ortodoxe* preoțimei sale cu privire la *plasarea averilor bisericesti* — sfaturi menite a *desconsidera dispozițiunile clare ale Statutului organic și ale regulamentelor existente* pentru administrarea și controlul averilor bisericesti din centru și din parohii.

Înainte de a aprecia însă acele sfaturi, suntem necesitați să reflectăm la unele imputări, cari pe nedrept ni-se fac și cari făcute, sunt lipsite de seriozitatea de care se poate pretinde ca să fie pătrunse circularurile arhieresti.

Se zice anume că I. P. S. Sa nu crede că preoțimii sale să-i fie bine cunoscută *opozitiia*, cu care propunerea părintelui protosințel Dr. Cristea pentru înființarea unei *bănci culturale*, prin *corporafiunile noastre bisericesti* — a fost combătută *din unele părți* cu *intențiunea de a zădărnici și a împedea înființarea acelei bănci* mult folositoare bisericii noastre*.

Aceste apostrofări numai pe noi ne pot privi, pentru că numai Revista noastră s'a năzuit din capul locului a *deschide ochii*, celor chemați a studia și eventual a pune în lucrare propunerea părintelui Cristea — a-i face atenți, că biserica cu *fondurile sale* nu poate înființa *bănci*, și noi am fost aceia, cari din capul locului am dat *ideea înființării unei bănci laice* cam asemenea proiectatei „Lumina”, pe care însă I. P. S. Sa tot cu *ajutorul ilicit al averilor bisericesti* voiește să o înființeze.

Este deci o *ofensă* nemeritată pentru noi, afirmatiunea, că noi am combătut propunerea părintelui Cristea *cu intențiunea de a zădărnici și împedea înființarea unei bănci mult folositoare bisericii noastre*.*

Din contră suntem convingși că indicările noastre au dat *ideea înființării* unui institut pe bazele pe cari se proiectează a se fonda acum „Lumina”, căci Revista noastră a propus *înființarea unei bănci laice*, care s'ar mulțumi cu *fructificarea capitalului social*, egal cu *fructificarea depunerilor și nimic mai mult*, sau abandonarea înființării unei bănci noi în aceste timpuri *foarte periculoase*, și elocarea banilor bisericesti la acele bănci solide românești, cari cu privire la acele depuneri s'ar mulțumi numai cu *spesele de regie*, calculate de noi la 2%, iar restul din 8% să-l deie consistorului și parohiilor respective ca *interese ale depunerilor lor*, în care caz *interesele capitalurilor bisericesti ar crește în mod considerabil fără nici un rizic și fără spese noi*.

Să vedem acuma ce însemnează *sfaturile* ce le dă *Capul bisericii* preoțimei sale?

Trecem peste cinci alinii foarte caracteristice, în cari se dă *instrucțiune preoților* cum să *capaciteze* pe laici la subscrierea de acții de ale „Luminei” și ne mărginim la alinea, care privește pe parohii, de următorul cuprins:

„Deși la *acțiunile ce se vor lua din banii bisericilor* se cere și *consensul sinoadelor parohiale*: totuș dacă în vre-o parohie din careva cauză *sinodul nu s'ar putea întruni*, în asemenea caz *ar putea vota comitetele parohiale luarea acelor acții*, având a se cere *ulterior votul sinodului*, cu aceea că dacă nu și-ar da *consensul*, *acțiunile subscribe de prezidentul comitetului să se poată descrie*”.

Va să zică:

Porunca arhiepiscopescă este, ca și *comunele bisericesti să subscrie acții de ale băncii „Lumina”*.

În acest scop preoții au să convoace *sinoade extraordinare*, căci cele ordinare se țin odată în an în luna lui Ianuarie (Stat. org. §. 12), iar *terminul de subscriere pentru capitalul social* de K 600,000 eventual de K 1.000,000 în sensul punctului VII al „*Prospectului*” se încheie cu 31 Decembrie 1908.

Deci sumele necesare să fie numai *subscrise până atunci*, ca la constituire să se poată constata că capi-

talul societar este subscris, iar după ce s'a trecut peste această formalitate pretinsă de legea comercială — *sinoadele parohiale pot și anulă subscrierile* făcute de comitetele parohiale; aceasta n'are nimic de a face și dacă capitalul social contemplat s'ar reduce după constituire.

Noi nu putem crede că consistorul arhidiecezan în ședința sa din 18 Septembrie a. c. când după textul circularului a „poftit“ pe I. P. S. Sa să recomande pe „Lumina“ „și sprijinului binevoitorilor bisericeii noastre“ a înțeles între acei „binevoitori“ pe înșeș parohiile gr.-or. din arhidieceză cu angajarea averilor bisericești, — pentru că aproape toți asesorii consistoriali sunt de aceia, *cari au servit și sub antecesorul I. P. S. Sale și cari cu el împreună au contrecrat la crearea Regulamentelor prin cari s'au pus în lucrare dispozițiunile Statutului organic* privitoare la administrarea și controlarea averilor bisericești, și ei trebuie să știe că *acele Regulamente nu admit ca averi bisericești să se plaseze în acții de bancă, și că sub regimul anterior nu s'a ivit vre-un asemenea caz.*

Principiul este depus în §. 135 al Statutului organic unde, precum de repetiteori am mai arătat, se dispune: *„ca banii disponibili fără întârziare să se plaseze în casa de păstrare sau în hârtii de stat sau în împrumuturi la privați pe lângă intabulare la locul prim pe realități de valoare întreită“.*

Pe baza acestui principiu sinodul arhidiecezan din 1877 a făcut „Regulamentul pentru administrarea și controlul averii arhidiecezei gr.-or. române din Transilvania“ (vezi Protocolul sinod. arhid. din 1877 acluzul E. pag. 156—165).

Acest Regulament, nealterat în vigoare și astăzi, în §. 5 dispune următoarele:

„Averea în bani a arhidiecezei se poate plasa numai:

- a) în imobile (case, moșie);
- b) în efecte publice cu siguranță populară;
- c) în împrumuturi pe ipotecă;
- d) în depuneri pentru fructificare la institute de bani“.

Iar sinodul din 1880 a creat „Regulamentul pentru administrarea și controlul averilor bisericești din arhidieceza gr.-or. română a Transilvaniei“ (vezi Prot. sinod. din 1880, acluzul D. pag. 91—98).

Acest Regulament, deasemenea nealterat și în vigoare și astăzi, dispune următoarele:

„§. 16: *Banii se pot eloca: în realități, în hârtii de valoare, la institute de bani și ca împrumut pe lângă deplină garanție la membrii parohiei, și anume:*

„1. Sume până la 100 fl. se pot împrumuta pe lângă garanție a doi caventi siguri, iar dela 100 fl. în sus numai pe lângă garanție populară“.

„2. Sume mai mici, și în caz, dacă în alt mod mai rentabil nu se pot în grabă plasa, — chiar și mai mari — să se depună spre fructificare la institute de bani *recunoscute de sigure și solide“.*

„3. Pe sume mai considerabile să se cumpere în prima linie realități rentabile, iar dacă de acestea nu s'ar afla, *să se cumpere hârtii de valoare notate la bursă și cu interese sigure“.*

Va să zică după Statutul organic și după Regulamentele existente, nici banii arhidiecezei administrați de consistorul arhidiecezan, nici banii singuraticelor parohii administrați de comitetele și epitropiile parohiale *nu se pot plasa în acții de bănci, iar dispozițiunea §-lui 23 punct 10 al Statut. org. în care se zice: că în sfera de activitate a comitetului parohial cade „a prefige modalitatea elocării banilor disponibili ai bise-*

*riicii, școalei și ai fundațiilor“ nu se poate interpreta, nici chiar la porunca Arhierelui așa: că comitetele parohiale au latitudinea de a plasa banii în orice hârtii de valoare și că dacă sinodul parohial a luat act de aceasta, lucrul este perfect și neatacabil. Ci cel mult că pot alege între „hârtiile de valoare notate la bursă și cu interese sigure“ admise în punctul 3 al §-lui 16 din Regulamentul citat mai sus și cu privire la depuneri a alege dintre institutele de bani pe acelea cari sunt *recunoscute de sigure și solide* (punct 2 al §-lui 16) între cari nici la un caz *nu se poate număra un institut nou, fie numele lui chiar „Lumina“, cu atât mai puțin, când din capitalul social numai 30% sunt plătite, precum presupune circularul arhieriscopesc prin cuvintele: „dacă însă într'aceia la această bancă vor intra depuneri mai însemnate, atunci poate că nicicând nu se va cere întregul preț al acțiilor, ci numai oarecare parte din acela“.**

Nu poate fi deci obligator pentru parohii sfatul de a subscrie acții de a „Luminei“ pentru că acele subscrieri *nu pot avea nici o valoare ori le-ar aproba sinoadele parohiale ori nu.*

Un asemenea abuz nu l'ar putea aproba nici sinodul arhidiecezan, și dacă s'ar încumeta sinodul să aproabe un lucru, care alterează Statutul organic și regulamentele în vigoare, datoria arhieriscopului ar fi să lumineze sinodul înainte de a enunța concluzul și eventual concluzul adus, în puterea răspunderii sale arhieresti față de biserică și față de organele supreme de control, ar avea datorința să nu-l execute.

Ba nici chiar Congresul național-bisericesc n'ar putea lua un astfel de concluz, și dacă ar lua, datorința Mitropolitului ar fi, tot din motivele de mai sus, să nu-l execute.

Dacă biserica simte necesitatea de a investi bani și în acții de bănci, n'are decât să stăruiască ca congresul național-bisericesc să modifice Statutul organic în acest sens și să-l înainteze la Coroană spre aprobare.

Dar înainte de a obține aprobarea acelei modificări, să se ferească ca de foc de a pune la cale în sinul bisericii orice lucru, care n'ar fi în deplină consonanță cu dispozițiunile Statutului organic.

Să se mulțamească conducerea actuală a arhidiecezei cu lecția, ce o a primit în o cestiune, care cade absolut în competența organelor autonome bisericești, pentru că *nu a observat dispozițiunile Regulamentului său și să nu rischeze acelaș lucru și față cu Statutul organic, cu înșai mult invidiată constituție a bisericii ortodoxe-române din statul nostru.*

Insemnătatea istorică a circularului din cestiune i-o dă poziția înaltului dignitar care l'a subscris, despre care nu ni-ar fi permis să presupunem că *nu cunoaște dispozițiunile constituției și regulamentelor bisericeii sale.*

Și noi totuș nu ne putem explica lucrul altfel, decât că I. P. S. Sa n'a avut cunoștință de existența Regulamentelor citate de noi, create sub antecesorul său, și a urmat și aici o praxă, care cu privire la administrarea averilor bisericești poate o va fi introdus însuș în diecea Aradului, — cu atât mai vărtos, că cunoaștem asessori consistoriali, cari zic că nu este lucru nou pentru consistor cumpărarea de acții de bănci, eăci în timpul din urmă a cumpărat și dela alte bănci.

Dacă a cumpărat rău a făcut, și n'are decât să le vândă, dar nu să și creese prin un fapt necorect caz de precedentă la care să se poată provoca în viitor de căteori se vor găsi în autoritățile bisericești persoane cărora le-ar conveni nerespectarea Regulamentelor bazate pe dispozițiunile Statutului organic.

Repetăm și de astădată, că nu avem nimic în contră să se mai creeze o bancă românească de categoria „Luminei” care în faptă nu diferă de celelalte bănci românești, și dacă interese mai multe bisericești reclamă ca sediul aceleia să fie Sibiuul, — Sibiuul să fie.

Să subscrie acții toți cari pot și cari vreau, numai consistorul și parohiile n'au să subscrie pentru că nu le este permis.

Și regretăm că și asta noi, organ laic de publicitate, suntem nevoiți să o accentuăm față cu intențiunea contrară a autorităților bisericești, chemate la primul loc să observe și să grișcă ca și parohiile să observe dispozițiunile pozitive ale legilor și constituției bisericești.

Politica Băncilor noastre.

(Indatorirea țărânilor).

V.

Dr. T. Mihai.

Un principiu de bancă, cristalizat dintr'o seculară și bogată practică, care în lumea mercantilă stă nediscutată și nediscutat, zice:

Urmările salutare ale funcțiunii băncilor trebuie să se arete într'o descreștere și ușurare a poverilor datoriiilor.

Bazați pe acest adevăr practic netăgăduit să ne întrebăm și noi, că contribuit-a marele credit dat de băncile noastre la o ameliorare reală a stărei agriculturii românești, ori numai la o ușurare a sistemului împrumutării și îndatoririi?

O proaptă pentru aprecierea aceasta poate oferi paralela făcută între datoriiile țărânilor acum 10 sau 20 de ani și între cele de prezent. O favorabilă funcțiune a băncilor, după cum am spus, se va arăta atunci, când datoriiile țărânilor s'a micșorat ori când nu a mai crescut. O creștere a îndatoririi țărânilor ar fi numai atunci justificată economic, când mână în mână cu ea a progresat și cultura agrară, ceea ce s'ar putea numi: trecerea dela rutină la o metodă mai modernă, sau în termen mai științific, trecerea dela sistemul extensiv la cel intensiv superior.

Astăzi țărâna noastră este foarte îndatorită, fapt, care nu se poate nega de nimeni. Să ne întrebăm acum mai departe, întrucât au lucrat băncile în favorul acționarilor lor și al țărânilor, și întrucât la înmăriră unuia credit neproducător și stărp în defavorul sătenilor?

Pe țara Hațegului, făcând o anchetă în mai multe sate, așa în Batiz, Tolchia, Sft. Măria, Sft. Craiu, etc. după spusa sătenilor bătrâni, înainte cu 15 și 20 de ani nu eră sătean dator în aceste comune, iar azi, nu-i unul să nu aibă datorii la bancă. Datoriile acestea sunt mari, relativ foarte mari, privitor la răstimpul scurt în care s'au contractat, încât ne-am uimi poate, dacă am avea asupra lor datele statistice sigure, cari durere, ne lipsesc cu totul.

Cari sunt cauzele principale ce au pricinuit o îngămădire de datorii atât de împovărătoare pe umerii sătenilor? Avut-au ei să plătească vechi datorii moștenite? Desigur că nu, căci înainte întemeierii băncilor noastre, ei nu datoreau aproape nici un ban. Folosiră ei sumele împrumutate pentru cumpărări de vite, de unelte agricole, de sămânțe, gunoii? Pentru clădiri de case ori grajduri, șuri și hambare? Pentru cumpărare de pământ nou, arătură, luncă, grădină, pădure, ameliorarea moșiei ori pentru ocuparea unui teren nelucrat încă? Pentru plata părților neamurilor, în caz de moștenire? Pentru cheltuieli de creștere a copiilor, școală, cătănie, zestrea fetelor etc.?

Toate aceste întrebări, sunt pe cât de ușor de făcut, pe atât de greu de răspuns, căci lipsește orice control și interes mai de aproape față de clientela țărânească din partea băncilor, cari însăși nu cunosc motivele împrumuturilor și rostul întrebuintării banilor creditați.

Fără îndoială, că o cauză hotărâtoare în desfășurarea multelor împrumuturi este cumpărarea de pământ. Iubirea de glie este săteanului înăscută și când i-se dă cel dintâi prilej să cumpere o holdă, el nu face multă socoteală, nu întreabă cât este venitul, cât fac cheltuielile, cât amortizarea, dobânzile, birul mai mare, ci incheie târgul Țărâna românească a ocupat în timpul din urmă mult pământ nou. Aceasta ar fi un fenomen național foarte îmbucurător, dar sub împrejurări negospodărești poate să însemneze chiar un rău și o primejdie. Zădarnic se vorbește de naționalism, dacă el nu se întemeiază pe temeiul economic adevărat, nu va aduce nici o roadă. Să intrăm mai adânc în problema aceasta, căci ea este de o însemnătate deosebită pentru sporul țărânilor noastre și pentru creditul băncilor.

Cumpărarea de pământ nu este totdeauna favorabilă. Pământ mult nu este totdeauna un progres, ba adesea un regres. Pământul numai atunci este bun, când se lucrează cu munca iscusită recerută și cu capitalul echivalent suficient, altfel el este prin impozitul, amortizarea și dobânda pe care o invoacă, o sarcină.

Pământul, când îl cumperi scump, este o calamitate, mai ales când motivele dobândirii lui nici nu sunt gospodărești, ci sociale și psihologice personale.

Mulți țărâni cumpără pământ pentru că sunt conduși de o tradiție veche și posesiunea de mult pământ este împreună cu o mare vază în sat. Dar orice falcă de moșie, târguită sub condițiuni de plată grele, este un fapt neeconomic și dăunător în timpul nostru capitalist și creditar. Există o rentabilitate a solului după cum există și o nerentabilitate. La noi mai ales înmăriră proprietăților sătenești, a coincident cu o scumpire din cale afară a pământului, la care chiar procurarea ușoară a creditului prin bănci a dat în bold. Prețul holdelor și al moșiilor în general, s'a urcat în timpul din urmă cu 50 și 100%, și urcarea aceasta n'a avut cauze economice, ci sociale și politice, căci în același timp prețurile bucatelor a scăzut cu 30 și 40%, luând acum abia iar un avânt mai salutar. Prin anii 1885, când a pornit mișcarea scumpirii pământului, maza metrică de grâu se vindea în mijlociu cu 24 coroane, și în loc ca și acest preț să crească paralel cu acela al solului, el a scăzut la 12 coroane, adică cu 50%. Prin urmare, urcarea prețului pământului n'a fost economică și a trebuit în cele mai multe cazuri să cauzeze cumpărătorilor de noi culturi agrare nu câștiguri, ci daune.

În același timp s'a scumpit și munca agricolă și când lefurile zilierilor și secerătorilor, precum a lucrătorilor rurali în total se află în creștere neconținută, este de asemenea neeconomic pentru țaran a-și mări moșia, căci aceasta reclamă concursul muncii cumpărate. În cazul de față este dimpotrivă prudent a rămâne la moșia proprie și a o cultivă cu puterile proprii. Cultivarea cu munca cumpărată pe bani, recere și un calcul strict și o comptabilitate, ce lipsește săteanului, de aceea în atari împrejurări va trebui să lucreze cu deficit. Așa vedem, că în timpul de pe la 1885 până azi, economic este n'a fost lucru înțelept pentru țaran a cumpără pământ și nici muncă, doi factori scumpi și nerentabili față de ieftinele deuseuri agricole.

De ce sunt azi toți proprietarii mari îndatorii? Pentru că ei lucrează cu muncitori plătiți și pentru că în cele mai multe cazuri nu exploatează tabla moșiei lor în mod rațional, adecă, suprafața teritorială nu stă în raport armonic cu suma cantității de muncă și de credit activ. Din disproporția aceasta izvoresc o sumedenie de cusururi și de pagube. Ce-i aci drept în mare, este la țaran în mic adevărat.

Principiul care trebuie să călăuzească țărănimea noastră, este: *proporțional cu extinderea planimetrică a moșiei, trebuie să crească cantitatea muncii și a capitalului întreprinzător, precum și calitățile tehnice și comerciale ale cultivătorului.* Un cultivător retrograd, cum este și truditul sătean român, care poate să viețuiască sau chiar să trăiască binișor pe o proprietate mică, va da faliment pe o proprietate mai mare. Viceversa, mulți cultivători sătenești au ajuns chiar printr'o moșie prea mare în belea, din care s'au salvat chiar prin o forțată diminuare a posesiunii lor, ce n'a fost o pierdere, ci un câștig.

Răspândirea acestor adevăruri scoase toate din experiențe, pot să aducă foloase și favoruri mari sătenilor, rămași gospodărește atât de mult îndărăt. Activitatea aceasta ar fi mai chemați a o răspândi însă și funcționarii băncilor, prin contactul zilnic cu sătenii musafiri.

Tăria proprietății țărănești, nu zace în mărimea ei, ci în felul cultivei și al administrării ei. Extinderea ei să nu depășească 10 jugăre, căci astfel ar întrece și orizontul chibzuinții și cercul de puteri al brațelor săteanului. Proprietatea aceasta, dupăcum s'a dovedit în toate statele agrare, este în ani de criză mai rezistentă decât proprietatea mijlocie și mare, și chiar din punct de vedere național o temelie neclintită.

După această scurtă deslușire asupra creditului pământului, să vedem ce împrejurări domnesc la noi privitor la creditul pentru cumpărarea de vite. Săteanul nostru a trecut demult dela cultura cu caracter precumpănitor pastoral, la sistemul plugăriei, dar vita ocupă în gospodăria lui totuș un loc însemnat. Cultura grăunțelor recere necondiționat cultura întovărășitoare a vitelor, care-i întregirea ei firească și bănească. Dar speculația în vite, la noi nu-i totdeauna norocoasă pentru țaran, căci el este încă prea puțin comerciant, nu-i informat indetul, când să cumpere și când să vândă, de aceea el operează pe dibuite și socotind încă boalele de vite și neasigurarea lor, ajungem la concluzia, că rizicul este mare, așa că și dacă câștigă odată bani frumoși, de multeori îndură pierderi simțitoare. În total, negoțul cu vite al sătenilor lasă mult de dorit și putem spune, că creditul pentru vite n'a atins gradul cerințelor negustorești pentru a fi rodnic și sigur, de aceea a contribuit și el la apăsarea îndatoririi țărânimii în multe părți ale țării.

Am spus, că săteanul este din punct de vedere negustoresc puțin priceput și neindemânat. Cu cât ar sporî veniturile sale, când ar posedă numai câtuș de puțin spirit industrial și comercial, știind să împreune agricultura sa cu o mică meserie casnică ori industrie agricolă, ca grădinăritul, legumăritul, lăptăritul, ori să desfășure un mic trafic agricol, ca speculația cu ouă, miere, și alte produse.

Săteanul își vinde recolta de regulă îndată după ce a strâns-o din câmp, și atunci prețurile sunt totdeauna mai scăzute, din cauza ofertei prea mari. Nevoile lui sunt prea multe și spiritul său prea puțin negustoresc să știe să aștepte până mai cătră iarnă, când prețurile sunt urcate, răstimp anevoios, din care un credit potrivit și lesnicios ar putea cu ușurință să-l

scoată și să-l scape de multe neajunsuri materiale și pagube. Aci nu-i singur săteanul de vină, dar și sistemul nostru creditar, prea puțin mlădios și activ. Pentru că săteanul în atari vremi transitorii și chiar critice să poată afla grabnic un credit lesne și avansuri indestulitoare, ca să nu fie siliți să-și vândă recolta lui sub preț, sunt băncile în primul rând chemate a interveni la momentul oportun, și în măsură și mai mare, ca până acum, căci în dăruirea de atari ajutoare repezi și neîntârziaste zace toată arta creditului agricol bun și roditor.

Creditul pentru utensilii agricole nu este dezvoltat, tocmai ramura aceasta, care ar fi de mare nevoie agriculturii noastre înapoiate. Repetăm încă odată aci, că pământul a devenit o adevărată uzină, care recere reducerea speselor muncii manuale și perfecționarea ei prin uneltele practice și ingenioase ale tehnicii agricole moderne. Ar fi o pagubă mare pentru săteanul nostru când numai el nu ar profita de isbănde tehnice ale progresului agronomic. De aceea, creditul pentru uneltele și sculele agricole ar trebui tot mai mult răspândit și încurajat. Cumpărarea acestor instrumente, prea scumpe pentru singuratici, prin înființarea de tovărășii sătești, s'ar putea face cu ușurință. Nici o ramură a creditului n'ar trebui de bănci mai mult îngrijită și ținută în vedere ca aceasta, ce prin funcționarii băncilor s'ar putea realiza cu siguranță, când aceștia nu s'ar țarmuri la simpla activitate seacă de birou, ci ar lărgi-o în întreg ținutul clientelei lor, în forma unei propagande economice populare, pacinice, dar vie și consecventă.

Multe împrumuturi mici, cari nu întrec suma de 100 coroane, arată deasemenea partea neproducătoare a creditului. Scăzând drumul și formalitățile rămâne săteanului 85—90 coroane, și nu va putea nimenea să afirme, că cu suma aceasta țaranul poate să îmbunătățească cultura solului ori să cumpere vite și alte obiecte folositoare. O mare parte din acești bani se cheltuesc pentru traiul de toate zilele cu diferitele lui nevoi și griji mărunte, și adeseori chiar la cărcimă. Un atare credit este stricacios și contribuie la căderea și trândăvia sătenilor, cari se obicinuesc să trăiască din viitorul scontat. Acest credit nimește în sătean orice simț de economie și agonisire, ce-i un păcat economic care cu greu se mai ispășește dacă ai căzut odată în el. Cu cât este de preferat și de lăudat traiul țaranului chiar mai sărac, dar cumpătat și harnic, decât acela al unui sătean cu avere, dar vârit în datorii neproducătoare, cari l-au dedat la un traiu destrămat și nedestoinic.

Dacă, după cele spuse aci, reîntorcem la principiul nostru de bancă, citat în fruntea acestui articol, trebuie să spunem, că băncile prin oferirea cam ușoară și fără control a creditului, în unele ținuturi au contribuit mai mult ori mai puțin la îndatorirea poporului, care împrumuturile ridicate în parte le-a folosit ne-productiv.

Creditul s'a întrebuițat în multe locuri pentru cumpărări de pământ, când prețul lui și acela al muncii se urcase în mod neobicinuit de sus, și când cerealele au scăzut din cale afară în preț, o paradigmă agrară, pe care țaranii nostri n'au înțeles-o și asupra cărei băncile nu i-au făcut atenți. De aceea operațiunile acestea nu se pot numi economice. Vorbind de creditul pentru cultura vitelor am văzut, că săteanul n'are încă priceperea și însușirea mercantilă suficientă pentru această ramură speculativă, și chiar din punct de vedere agricol este prea înapoiat pentru cultura și comerțul adevărat de vite, cerând acesta

un sistem agrar mai înaintat și care se face în grajd cu fân și alte nutremente speciale, dar nu numai pe izlaz. Tot creditul din celelalte ramuri agricole încă n'a dat roadele dorite și mulțumitoare, așa, că bilanțul pe care îl încheiem din schița desfășurată aici se alcătuiește în partea sa mai mare din credit consumator, dar nu din credit adevărat producător.

În urmă trebuie să mai relevăm, că o cauză a nerodniciei creditului rezidă în împrejurarea că este prea scump. Creditul lesne produce progresul, creditul scump regresul.

Baronul Stein și Hardenberg, cei mai mari și harnici funcționari ai Prusiei și desrobitori țărânelor germane, la 1810 au spus, că un credit agricol, care întrece 4%, mai ușor poate să strice cultivatorului, decât să-i ajute.

Ioan Brătianu, cel mai puternic agitator economic ce a trăit vre-odată printre Români, și întemeietorul Băncii Naționale (1880) a spus în parlament, că în Țara românească tot cetățeanul trebuie să aștepte credit cu 4%. Banca Națională a și început activitatea ei cu un scont de 4%, pe care numai după patru ani l-a urcat la 5%, din cauza unei crize agrare și monetare. Acest scont lesne, cu privire la dobânzile uzurare de până aici, cari se mișcau între 20 și 30%, a fost o revoluție economică pacnică, care a mântuit țara de plaga cametei groaznice.

În România eftinirea creditului și pe terenul agricol este izbânda Băncilor populare. Cu creșterea numărului membrilor va spori și capitalul și creditul se va înlesni tot mai mult, așa, că se poate aștepta ca nu peste lungă vreme să fie și în comunele rurale creditul de 4% încetățenit.

Când în România, până înainte cu trei decenii bântuită de năpasta unei cămătării grozave, s'a putut realiza o organizație a creditului, relativ atât de desăvârșită, să nu fie posibil un lucru analog și în Ardealul nostru, în care uzura n'a prins niciodată rădăcini tari?

Printr'o politică de bancă mai energică și dibace, vor putea și instituțiile noastre de bani și credit să hărăzească lumea noastră agricolă cu un credit tot mai lesne. Creditul cum se contractează astăzi cu 8, 10 și chiar 12%, este prea scump și de aceea puțin rodnic, căci înghite o parte prea însemnată din venitul net al producătorului, ba adeseori tot câștigul.

A sosit și pentru noi timpul să gândim la realizarea visului marelui Brătianu, la creditul ieftin de 4%, această puternică pârghie economică-națională, care va ridica și Ardealul pe o treaptă de cultură mai înfloritoare și mănoasă.

Raportul camerei de comerț și industrie din Brașov*)

asupra relațiilor economice din circumscripția ei în anul 1907, înaintat ministrului de comerț ung.

Din acest raport, ce se extinde pe 76 pagini, și apărut în timpul din urmă, prezentăm pe scurt următoarele date:

Situațiunea generală. Anul acesta a fost cu mult mai nefavorabil în privința relațiilor economice decât cel precedent:

*) Acestei camere îi aparțin comitatele Brașov, Făgăraș, Sibiu și Târnava-mare.

Recolta de cereale pe teritoriul acestei camere, e adevărat, n'a fost mai nefavorabilă decât recolta anului 1906, dar ea a fost mai slabă în România și Bulgaria, prin ceea ce afacerile de export ale industriei noastre și mai ales ale industriei de mașini agricole, au fost reduse în mare măsură. Tot astfel s'au arătat destul de anevoioase și afacerile industriei de postav în Turcia sub influința crizei de bani și comerciale ivite acolo în măsură mare.

Fabricațiunea de piele a avut și ea un an de multe pierderi prin căderea repentină a prețurilor mărfii.

Cunoscută este mai departe influința stricăcioasă care a exercitat-o scumpirea generală a banilor, provenită din criza americană, asupra relațiilor noastre comerciale în general, dar mai ales în mod distrugător asupra comerțului de lemne. Pagubă extraordinară i-s'a cauzat comerțului, industriei și circulațiunii prin lipsa permanentă de vagoane, prin lipsa de cărbuni și prin greutatea procurării lucrătorilor, trecuți în America.

Prin pactul economic încheiat cu Austria, deși cu anumite concesiuni și jertfe din partea noastră, între altele și prin urcarea cuotei, totuși s'au creat din nou o bază regulată pentru o dezvoltare economică pacnică.

Legea cea nouă pentru promovarea industriei a fost salutăată cu bucurie din toate părțile.

Ca o creațiune politică socială deosebit de însemnată este amintită introducerea legii celei noi de asigurare contra accidentelor și în caz de boală.

Se dă expresiune celor mai vii regrete față de situațiunea neschimbată a politicii vamale și comerciale cu statele Balcanice, și mai ales acele, cari interesează circumscripția acestei camere în mod deosebit, cu România și cu Bulgaria.

Ar trebui deci reluate tratativele și încheiate cât mai curând convențiunile cu aceste state.

Fabrici nouă au fost înființate 20.

Întreprinderi comerciale și industriale nouă s'au anunțat 1087 și au încetat 377.

Darea directă plătită în întreaga circumscripția a fost de K 6.082.233.

Dările de consum și accizele au atins cifrele de K 8.210.888.

În anul 1907 au emigrat 8631 (față de 9094 în 1906). S'au reintors 3010 (față de 1470 în 1906).

Comerțul cu produse agricole. Pe teritoriul acestei camere a fost în 1907 următoarea recoltă:

Grâu	510,396	măși	metrice
Săeară și amestecătură	95,850	"	"
Orz	357,642	"	"
Ovăș	541,720	"	"
Porumb	1.147,364	"	"
Mazăre	6,292	"	"
Linte	6,229	"	"
Fasole	98,296	"	"
Cartofi	1.665,638	"	"
Napi de zahăr	460,347	"	"

Prețul grâului s'a urcat la K 26, al săcării la K 23, al orzului, din care s'au exportat 500—600 vagoane, K 15'40, al porumbului K 14'40. Cel mai căutat articol a fost trifoiul roșu al cărui preț s'a ridicat până la K 200.

Comerțul de cereale a fost împedat simțitor prin scumpirea banilor și prin lipsa de vagoane.

Prețurile hemeiului au variat între K 50—160 și s'au încasat în total suma de K 255,000.

Recolta de poame a fost puțin satisfăcătoare.

Vinul. Recolta de struguri a fost foarte multă-mitoare ca cantitate și calitate.

Mustul a atins prețuri enorm de urcate: K 28—36 și chiar și până la K 64; iar unele soiuri de specialitate K 72, rezultate ne mai pomenite. Lipsa de vagoane s'a simțit foarte mult și la exploatarea vinului. Viile pustiite de phylloxera se replantează cu viță americană și internă.

Comerțul de vite și circulațiunea lor a suferit o decadentă însemnată în urma ivirii de epizotii în extenziuni mari și a carantinei din număratoase comune. Exportul de vite de tăiat în Germania a încetat; tot asemenea transportul pe piața Vienei a fost tare restrâns.

S'au vândut în 113 târguri de pe teritoriul Camerei de comerț:

	în 1907	în 1906
vite cornute	61,481	106,089
cai . . .	10,284	15,861
oi . . .	43,138	56,750
porci . .	2,807	3,593

Producte animalice. Asociațiunea de lăptărie din Brașov a avut un an bun de afaceri. Ea a primit 2.819,199 litri de lapte, din care 1.257,784 litri i-a plasat în Brașov, din 1.561,415 litri a produs 58,893 klgr. de unt, din care 18,212 klgr. s'au trimis în Boemia. Toate comunele au primit laolaltă pentru lapte K 345,141.

Asociațiunea a primit dela guvern un împrumut fără interese de K 100,000.

Exportul de ouă crește an de an. Debușeele sunt mai ales în Germania.

Comerțul de piei și blănări în urma scumpetei banilor, s'a încheiat cu pierderi considerabile; multe întreprinderi, odinioară înfloritoare, s'au ruinat sub efectele crizei din urmă.

Comerțul de lemne. Comerțul de lemn moale s'a mișcat în limitele cele mai modeste; mai ales din cauza crizei financiare pornită din America. Criza a măturat de pe arenă unele întreprinderi bazate numai pe credit ușor. Criza, înăsprită prin lipsa de vagoane, a dus la ruină și multe existențe solide. Căile noastre ferate trebuie să se facă mai capabile de transport.

Comerțul cu lemn tare (stejar). Se signalizează ca o necesitate înțetitoare să se pună iarăș în vânzare cu prețuri acceptabile și în cantități mai mari pădurile de stat și comunale.

Diferite ramuri de comerț și comerțul de detal. Se signalizează relațiuni de desfacere satisfăcătoare. Ce privește **comerțul de ferărie** se arată ca o cauză a desvoltării mai puțin mulțămitoare a afacerilor modul de furnizare defectuoasă a lucrărilor de fer și fabricelor de ferării.

Sporirea asociațiunilor de consum (cu 12) este privită de comercianți cu îngrjorare.

S'au anunțat în total 411 **întreprinderi nouă comerciale** față de 402 în anul 1906. Au încetat 127, față de 115 în 1906.

Numărul afacerilor comerciale **înregistrate** este de 41, anume: băcănie 13, lipscănie, mărfuri de modă, mărunte și de confecțiune 5, comerț de produse 5, pielării 5, librării și papetării 4, mărfuri de specerie 3, comerț de lemne 2, bănci 2, diverse 2.

(Se va continua).

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 22 Octomvrie 1908.

Evenimentele politice din Balcani au avut numai o influință minimală și de scurtă durată asupra pieții financiare internaționale. Bursele din centrele mari sunt liniștite, drept dovadă că guvernele statelor mari sunt hotărâte a susține pacea.

Numărul este abundent și ieftin pe toate piețele, deși cererile — ca totdeauna pe timpul acesta — sunt mai însemnate. Discontul particular în Berlin a rămas de o săptămână aproape neschimbat la $2\frac{3}{4}\%$, și banii de zi la 2% . Asemenea a rămas neschimbat etalonul și în London. O singură împrejurare cauzează nedumeriri pieții financiare și anume faptul că Banca Francei se silește să cumpere tot aurul disponibil din London, deși în 15 crt. dispunea peste considerabila sumă de 3262 milioane frs. aur.

Pe piața internă au crescut cererile de numărare, dar urcarea etalonului încă nu este actuală. Situația Băncii Austro-Ungare s'a ameliorat în săptămâna a doua a l. crt. cu K 30.4 milioane, reducându-se suma biletelor sub dare dela K 64 milioane la K 33.6 milioane. Discontul particular notează în Viena tot $3\frac{15}{16}\%$, ca și în săptămâna trecută.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„**Lumina**“, institut de credit și de economii, soc. pe acți în Sibiu. Cu data de 24 Septemvrie a. crt. a fost lansat „**Prospectul**“ pentru fondarea băncii zisă „culturală“ a cercurilor clericale sibiene. Pe lângă circularul arhiepiscopesc, publicat în numărul nostru precedent, Românii „dreptcredincioși“ sunt îndemnați cu insistență a se grupă în jurul „Luminei“ și prin două apeluri: unul liberat de „Biroul permanent al fondatorilor“ și altul de „Comitetul permanent al fondatorilor“.

Prospectul însuș este subscris de „**Fundatorii**“: Dr. Ilarion Pușcariu, vicar arhiepiscopesc, Dr. E. Miron Cristea, protosincol, asesor. cons., Nic. Ioan, asesor cons., Ioan de Preda, adv. și fiscal cons., toți din Sibiu; Nic. Borzea, protopop în Făgăraș; Emanuil Ungurean, adv. în Timișoara; Nic. Garoiu, adv. în Zernești; Dr. Eugen Mețianu, protosincol comit. în Brașov; Dum. Comșa, prof. semin. în Sibiu; Vasile Damian, protopop și deputat dietal în Brad; Vasile Almășanu, adv. în Cluj; Dr. Vasile Pahone, avocat în Bistrița; Pavel Munteanu, vicecolonel în pens. în Sibiu; Pant. Lucuța, căpitan în pensiune și asesor cons. în Sibiu; Galaction Șagău, protopop în M.-Cuișd și Vasile Goldiș, secretar consistorial și deputat dietal în Arad.

ÎNVĂȚĂMÂNT.

Al nouălea Anuar al școlii gremiale de comerț din Sibiu (școala elevilor de comerț), al cursului de contabilitate și al cursului de comerț pentru femei pe anul 1907/8. Acest Anuar se extinde pe 36 pagini și conține:

1. Raportul comisiunii școlare.
2. Raportul asupra sărbătorilor școlare.
3. Știri școlare.

Din raportul comisiei școlare se vede, între altele că școala, conform constatării inspectorului școl. de specialitate este una dintre cele mai bune din țară.

Cheltuielile școlii elevilor de comerț și ale cursului de contabilitate au fost de K 6820, iar ale cursului de comerț pentru femei de K 4900.

Duminecă în 21 Iunie 1908 s'a comemorat amintirea inaugurării școlii gremiale de comerț, care s'a întâmplat la 12 Februarie 1832, așa că în 12 Februarie a. c. s'au împlinit tocmai 75 de ani dela numita dată.

Cu ocazia acestei festivități s'a publicat și istoricul școlii, prima școală de acest fel în patrie; chiar și Germania se fi avut numai o singură școală ceva mai veche, de această categorie, în Lipsca.

Din istoricul școlii, scris de Dr. Hans Connert, se vede că Sașii din Sibiu au înființat o Societate „Sozietät” pentru promovarea comerțului în 21 Ianuarie 1709, adică cu 200 ani în urmă.

În discursurile ținute cu ocazia inaugurării se dă, în linii generale, și un plan asupra modului cum ar trebui să se desvolte școlile comerciale în viitor, insistându-se asupra împrejurării că absolvenților școlii pentru elevii de comerț să li-se dea posibilitatea de a intra în clasa a treia a unei școlii superioare de comerț.

Din partea Anuarului ce se ocupă cu știrile școlare, dăm următoarele:

1. Școala pentru elevii de comerț s'a organizat conform ordinului ministrului de comerț în înțelegere cu cel de culte și instrucțiune Nr. 25,314 dela 24 Maiu 1897 și are 3 clase.

2. Cursul de contabilitate, care s'a organizat de nou în anul școlar 1904/5, predându-se în el cu începere din anul școlar curent, și scrisul cu mașina în câte o oră pe săptămână.

3. Cursul de comerț pentru femei, care s'a organizat pe baza ordinației ministrului de comerț în înțelegere cu cel al cultelor și instrucțiunii publice Nr. 26,033 dela 11 Iunie 1900.

Directorul școlii este dl Martin Schuster.

Școala elevilor de comerț a avut 8 învățători, cursul de contabilitate 4, iar cursul de comerț pentru femei 6 învățători.

Cursul învățământului a ținut din 3 Septembrie 1907 până în 21 resp. 22 Iunie 1908, când s'au ținut examenele de încheiere.

Didactrul pentru cl. I a școlii elevilor de comerț este K 32—, pentru cl. II și III câte K 48— la an. Eliberare de didactru nu este.

Pentru cursul de contabilitate nu se plătește didactru; pentru cursul de comerț femeiesc se plătește însă un didactru anual de K 150—.

Școlari au fost

In școala elevilor de comerț . . .	122 elevi
In cursul de contabilitate	23 „
In cursul de comerț pentru femei . . .	36 eleve

Laolaltă . . . 181

Față de anul trecut numărul elevilor a crescut cu 32.

După limba maternă au fost în școala elevilor de meserii:

Germani.	Maghiari.	Români.
97 (79.51%)	16 (13.11%)	9 (7.38%)
In cursul de contabilitate		
22 (95.65%)	—	1 (4.35%)

În cursul de comerț pentru femei

28 (77.78%) . . . 2 (5.56%) . . . 6 (10.66%)

În urma unui ordin ministerial s'a constatat că

22 elevi (16.42%) se abțin cu totul dela beuturi,

6 „ (4.47%) beau zilnic,

105 „ (78.36%) beau când și când,

1 „ (0.75%) a fost bolnav.

CRONICA.

„La chestiunea băncii culturale”, de d-nul Ioan I. Lăpădatu, lucrarea, a căreia apariție apropiată am semnalat-o în numărul ultim, se alătură la numărul nostru de față. O recomandăm în atențiunea cetitorilor noștri și a tuturor aceluia cari s'au interesat și se interesează de aceasta chestiune.

„Băncile noastre”. Sub titlul acesta „Tribuna” din Arad publică în numărul său 219 dela 15 Octombrie a. c. la loc de frunte un bine simțit articol, în care combate „pornirea dăunătoare, ce se arată aproape pretutindenea între Români de a fondă bănci-ciupercei, cari departe de a fi un izvor de binefacere pentru popor, sunt azi deja o adevărată primejdie națională. Născute nu din trebuințe reale, ci mai adese din ambițiuni, rancune, interese și răsbunări personale, băncile acestea au devenit, în multe locuri măr de ceartă, care are înfruntare dezastruoasă și asupra afacerilor bisericicești, sociale și naționale, contribuind în loc de strângerea rândurilor între frați de acelaș sânge — la divizarea lor în partide”.

După aceste considerații generale „Tribuna” citează cazurile din Sebeșul-săsesc și Săliște, lângă cari am putea înșiră și noi o sumedenie de alte centre românești unde rezultatul vrajei dintre fruntași a fost câte o bancă nouă, exemplu este Brașovul, Clujul, Caransebeșul etc.

Și cine se ruinează în urma concurenței nesănătoase, ce se produce între bănci născute sub astfel de împrejurări? Inseși băncile și clienții căzuți pradă acestor improviziări nesănătoase — răspunde foarte just „Tribuna”.

„Am ajuns în privința aceasta la oara a 11-a — încheie „Tribuna”. „Abia mai este vreme pentru reculegere. În tot cazul cei, pe cari îi privește sunt datori să se gândească bine ce fac și cât mai este putere, să se oprească pe povârniș, să vină la principiile adevărate economice și financiare, iar nu să se conducă de interese meschine și de resentimente dăunătoare așezămintelor noastre de tot soiul”.

Avertismentul „Tribunei” sună la adresa multora, de l-ar auzi, cei pe cari îi privește!

„Transilvania” — a noastră? „Progresul” din Oravița, în numărul său ultim, cu totală ignorare a celor ce s'a scris în timpul din urmă asupra acestui institut în foile noastre, anunță „cu bucurie” cetitorilor săi, că în locul celor 4 membri români demisionați au fost aleși „la institutul nostru” — cum îi zice „Transilvaniei” — cei 4 domni amintiți în numărul nostru precedent.

Să nu știe confratele orăvițan, că numind „Transilvania” „a noastră” contribuie numai la seducerea cetitorilor săi asupra caracterului acestei societăți? Ori îi face reclamă, din ceva considerații personale?

De altcum, precum aflăm, dintre cei 4 membri nou aleși, dl Alexe Onițiu, a renunțat deja la mandatul său,

iar dl *Ioh. Popletschan* este pe cale a-i urmă, astfel că reprezentanții intereselor asiguraților români din direcțiunea „Transilvaniei“ se reduc la persoanele d-lor *Iuliu Bardossy* și *Nicolae Măneguțiu!*

Cartelul băncilor austriace. La 16 crt. reprezentanții băncilor austriace cartelate au ținut o adunare generală în Viena. Ea s'a convocat în vederea faptului, că *Ustredni Banca* și-a anunțat eșirea din cartel per 28 crt. S'a luat hotărîrea a *susține neschimbat condițiile de cartel de până acum*. Față de „Ustredni Banca“ are fiecare membru al cartelului mână liberă.

Sumar.

Un act istoric. — Politica băncilor noastre — Raportul camerei de comerț și industrie din Brașov. — *Revista financiară*: Situațiunea. — *Societăți financiare și comerciale*: „Lumina“. — *Invățămint*: Al nouălea Anuar al școalei gremiale de comerț din Sibiu (școala elevilor de comerț), al cursului de contabilitate și al cursului de comerț pentru femei pe anul 1907/8. — *Cronică*: „La chestiunea băncii culturale“, „Băncile noastre“, „Transilvania — a noastră?“, „Cartelul băncilor austriace“.

Aviz.

La subscrierul se află de vânzare două acțiuni dela institutul de credit din Reghinul-săsesc „Mureșiana“. Prețul K 140 + taxa de transcriere. Mező-erked p. u. Teke (Kolozs m.) *V. Pop*, teolog.

„VLĂDEASA“, inst. de credit în B.-Huedin (B.-Hunyad).

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii, societate pe acții „Vlădeasa“ din B.-Huedin (B.-Hunyad), publică concurs pentru ocuparea unui post de practicant.

Concurenții au să și înainteze cererile scrise cu mâna lor proprie până în 15 Noemvrie crt. la direcțiune, instruindu-le cu testimonyul despre absolvarea unei școale comerciale superioare, atestat de naștere și moralitate, despre cunoașterea limbilor română și maghiară.

Salariu anual 960 coroane plătit în rate lunare anticipative.

B.-Huedin, la 14 Octomvrie 1908.

Nr. 142 (1-1)

Direcțiunea.

Banca de asigurare Transilvania.

— Sibiu, strada Cismădiei Nr. 5. —

Asigurări contra pericolului de foc și exploziune.
Asigurări pe viață în toate combinațiile.
Asigurări pentru cazuri de accidente.
Asigurări contra pagubelor prin grindină.
Asigurări contra infracției (furt prin spargere de casse și locuințe).
Asigurări de sticle la galantare, etc.

Nr. 1 (48-52)

Pentru bănci de credit condiții foarte avantajoase pentru asigurarea ipotecelor și reduceri conziderabile de premii pentru membrii oricărei reuniuni agricole sau tovărășii economice.

Societatea de asigurare „Dunărea“.

Fondată la 1867. ★ Fonduri de garanție K 33.928,000

— Centrala în Viena: —

◆ Agenturi generale în Sibiu și Brașov ◆

la

„Albina“ inst. de credit și de economii.
„Dunărea“ se ocupă:

Asigurări contra focului, a pagubelor de grindină, contra infracției (furt prin spargere), asigurări de sticle la galantare, de transport, precum și cu asigurări asupra vieții și de rente, sub cele mai culante premii și condițiuni. Asemenea se fac asigurări pentru cazuri de accidente prin societatea de asigurare pe acții „Danubius“ fondată sub egida societății „Dunărea“.

În editura Delegațiunii Băncilor Române
au apărut:

Problemele Reformei Băncilor,

de Dr. C. Diaconovich.

Prețul: broș. K 1—, leg. K 1-50.

Anuarul Băncilor Române

Pe anii

1900 — 1901 — 1902 — 1903 — 1904 — 1905 — 1906 —
1907 — 1908 — 1909.

Prețul: câte K 3—.

Se comandă la Administrația „Revistei Economice“ în Sibiu (Nagyszében).